

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ผลการให้คำแนะนำของเภสัชกรแก่ผู้ป่วยนอกที่รับประทานยาแวนาร์ฟาริน
ที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่

The Effects of the Pharmacists' Outpatients Counseling on Warfarin
at McCormick Hospital in Chiang Mai Province

โดย

ปรีชญา ตาใจ

รายงานวิจัย ฉบับที่ 262

พ.ศ. 2555

มหาวิทยาลัยพายัพ

ชื่องานวิจัย: ผลการให้คำแนะนำของเภสัชกรแก่ผู้ป่วยนอกที่รับประทานยารักษาเบาหวานที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย: ปรีชญา คาใจ

ปีที่ทำการวิจัย: พ.ศ. 2555

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการให้คำแนะนำของเภสัชกรแก่ผู้ป่วยนอกที่รับประทานยารักษาเบาหวานที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบสังเกต โดยเก็บข้อมูลไปข้างหน้า (Prospective cohort study) ซึ่งทำการเปรียบเทียบระหว่างผลก่อนการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร และผลหลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร โดยเก็บข้อมูลในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2554 ถึง 31 มกราคม 2555

การศึกษาทำการเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยนอกที่ได้รับยารักษาเบาหวานที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิค จำนวน 26 คน พบว่าก่อนการให้คำแนะนำโดยเภสัชกรผู้ป่วยร้อยละ 64.0 มีระดับ INR อยู่นอกช่วงของการรักษาที่ต้องการ ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.0) มีระดับ INR อยู่ต่ำกว่าช่วงของการรักษาที่ต้องการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการควบคุมค่า INR ของผู้ป่วยก่อนและหลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกรพบว่าการให้คำแนะนำโดยเภสัชกรไม่มีความสัมพันธ์กับการมีค่า INR อยู่ในช่วงเป้าหมายของการรักษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.062$) ก่อนการให้คำแนะนำโดยเภสัชกรพบว่าผู้ป่วยจำนวน 4 คน (ร้อยละ 15.4) เกิดภาวะแทรกซ้อนที่ทำให้เกิดลิ่มเลือดอุดตัน และผู้ป่วยจำนวน 3 คน (ร้อยละ 11.5) เกิดภาวะแทรกซ้อนที่ทำให้เกิดเลือดออก หลังจากได้รับคำแนะนำโดยเภสัชกรพบว่าจำนวนผู้ป่วยที่เกิดภาวะแทรกซ้อนมีจำนวนลดลงอย่างมากจนไม่พบผู้ป่วยที่เกิดภาวะแทรกซ้อนเลย ก่อนการให้คำแนะนำโดยเภสัชกรพบว่าความรู้เกี่ยวกับยารักษาเบาหวานที่ผู้ป่วยตอบผิดมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อควรปฏิบัติหากลืมรับประทานยารักษาเบาหวาน ประโยชน์ของการเข้ารับการติดตามค่า INR และอาการไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อค่า INR ต่ำกว่าเป้าหมาย เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยารักษาเบาหวานก่อนและหลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกรพบว่าผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยารักษาเบาหวานเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับความรู้เกี่ยวกับยารักษาเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$) และจากผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยทุกคน (ร้อยละ 100.0) มีความพึงพอใจจากการได้รับคำแนะนำจากเภสัชกร

การให้คำแนะนำโดยเภสัชกรช่วยทำให้จำนวนผู้ป่วยที่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากการใช้ยารักษาเบาหวานลดลง ผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยารักษาเบาหวานเพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจจากการได้รับคำแนะนำจากเภสัชกร ดังนั้นควรมีการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ป่วยสามารถใช้ยารักษาเบาหวานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย

Title: The effects of the pharmacists' outpatients counseling on warfarin at McCormick Hospital in Chiang Mai province

Name: Preechaya Tajai

Year: 2012

Abstract

The objective of this study was to determine the effects of the pharmacists' outpatients counseling on warfarin at McCormick hospital in Chiang Mai province. The method of this study was prospective cohort study that compared between pre- and post-counseling services during 1 September 2011 to 31 January 2012.

Data were collected on 26 outpatients who received warfarin at McCormick hospital. Sixty-four percent of outpatients who received pre-counseling services had out-of-range INRs. Most of them (56%) had subtherapeutic INRs. The analysis about controlling INRs in the therapeutic range was not statistically different between before and after counseling services ($p=0.062$). Thromboembolic complications were found in four outpatients (15.4%) and bleeding complications were found in three outpatients (11.5%) during pre-counseling period. There were not both thromboembolic and bleeding complications after receiving counseling services. Before receiving counseling services the most three incorrect answers on warfarin knowledge were the effect of a missing dose and its management, the advantage of INR monitoring and the possible adverse effects of outpatients who had subtherapeutic INRs. Outpatients' knowledge of warfarin significantly increased after receiving counseling services ($p<0.001$). In addition, every outpatients (100%) satisfied with pharmacists' counseling services.

Pharmacists' counseling services can decrease the incidence of complications, increase patients' knowledge of warfarin and also increase patients' satisfaction. There should be the counseling services to be certain that patients can take warfarin effectively and safely.

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยขอขอบพระคุณ สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ ที่กรุณาสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ภญ.ดวงตา ภาณุจนโพธิ์ ดร.ภก.พิชัย ทิริกิติกูร ดร.ภญ.สรัญญา ชวนพงษ์พานิช อ.ภก.สุภชัย จิรคุปต์ อ.ภก.สันต์ทีป บัตรา และอ.ภญ.นวรรตน์ ปัญจสวัสดิ์วงศ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบข้อบกพร่องของถาวรวิจัย ตลอดจนแพทย์ เภสัชกร พยาบาล และเจ้าหน้าที่เวชระเบียน ของโรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่ ที่ช่วยให้คำแนะนำ ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้โครงการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยไม่มีอุปสรรคใดๆ

ปรีชญา ตาใจ

กุมภาพันธ์ 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
1. ความสำคัญ และที่มาของงานวิจัย	1
2. วัตถุประสงค์	2
3. สมมติฐาน	3
4. กรอบแนวคิดการวิจัย	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. ข้อมูลทางเภสัชวิทยาของยารัวร์ฟาริน	7
2. การติดตามผลการใช้ยารัวร์ฟาริน	8
3. ภาวะแทรกซ้อนและอาการไม่พึงประสงค์ของยารัวร์ฟาริน	9
4. อันตรกิริยาของยารัวร์ฟาริน	11
5. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
1. รูปแบบการศึกษา	16
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	17
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	19
5. ผลลัพธ์ทางคลินิก	19
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	19
7. สถานที่ทำการทดลอง	20
8. ระยะเวลาในการวิจัย	20
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	22
2. ผลการศึกษาด้านประสิทธิภาพในการรักษา (ค่า INR)	26
3. ผลการศึกษาด้านความปลอดภัย (เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์)	29
4. ผลการศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ป่วยเกี่ยวกับยาแวนิวฟาริน	30
5. ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจจากการได้รับคำแนะนำจากเภสัชกร	34
6. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับกรณีค่า INR อยู่ในช่วงเป้าหมายของการรักษา	35
7. อภิปรายผลการศึกษา	40

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
1. สรุปผลการศึกษา	46
2. ข้อจำกัดของการศึกษา	47
3. ข้อเสนอแนะ	48
เอกสารอ้างอิง	51
ภาคผนวก	
1. ภาคผนวก ก	53
2. ภาคผนวก ข	55
3. ภาคผนวก ค	58
4. ภาคผนวก ง	62
ประวัตินักวิจัย	63

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงค่า Target INR ในข้อบ่งใช้ต่างๆ ของยารักษาเบาหวาน	9
2.2	แสดงการจัดการกับภาวะเลือดออกระหว่างการรักษาด้วยยารักษาเบาหวาน	11
4.1	ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	23
4.2	ข้อมูลข้อบ่งใช้ยารักษาเบาหวานในผู้ป่วย	25
4.3	ข้อมูลโรคอื่นๆ ที่ผู้ป่วยเป็นร่วมด้วย	25
4.4	ข้อมูลหลักการให้ยารักษาเบาหวานที่ผู้ป่วยได้รับครั้งล่าสุด	26
4.5	ข้อมูลระดับ INR ที่ต้องการในการรักษาของผู้ป่วย	27
4.6	ข้อมูลการควบคุมค่า INR ของผู้ป่วยในแต่ละช่วงเป้าหมายของการรักษา ก่อนการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	27
4.7	ข้อมูลการควบคุมค่า INR ของผู้ป่วยในแต่ละช่วงเป้าหมายของการรักษา หลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	28
4.8	เปรียบเทียบการควบคุมค่า INR ของผู้ป่วยในแต่ละช่วงเป้าหมายของการรักษา ก่อนและหลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	28
4.9	ข้อมูลการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ หรืออาการแทรกซ้อนจากการใช้ ยารักษาเบาหวาน ก่อนการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	29
4.10	ข้อมูลการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ หรืออาการแทรกซ้อนจากการใช้ ยารักษาเบาหวาน หลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	30
4.11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อคำถามในการประเมิน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยารักษาเบาหวาน ก่อนการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	31

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.12	32
จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อคำถามในการประเมิน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยารักษาโรคหลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	
4.13	33
เปรียบเทียบผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยารักษาโรค จำแนกตามข้อคำถามก่อนและหลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	
4.14	34
เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยารักษาโรคก่อนและหลัง การให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	
4.15	35
ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ป่วยหลังการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับยารักษาโรค จากเภสัชกร	
4.16	35
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการมีค่า INR อยู่ใน ช่วงเป้าหมายของการรักษาก่อนการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	
4.17	37
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการมีค่า INR อยู่ใน ช่วงเป้าหมายของการรักษาหลังการให้คำแนะนำโดยเภสัชกร	

สารบัญรูปภาพ

รูปที่		หน้า
3.1	แสดงการคัดเลือกผู้ป่วยเข้าการศึกษา รวมถึงจำนวนผู้ป่วยที่ถูกคัดเข้า และคัดออกจากการศึกษา	21

PAYAP UNIVERSITY